

Από την ΕΟΚ στην Ευρωπαϊκή Ένωση: τα πρώτα βήματα

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Η ιδέα της Ευρωπαϊκής Ένωσης είχε υπάρξει σαν ιδέα, σαν άπιαστο όνειρο μέσα από τα κείμενα του Γάλλου λογοτέχνη, Βίκτωρος Ουγκώ το 1849[1], ο οποίος κάνει λόγο τότε για Ηνωμένες Πολιτείες της Ευρώπης σε παραλληλισμό με τις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής.

Στις αρχές του 20ου αιώνα αλλά και στη μέση του ίδιου αιώνα, η Ευρώπη συγκλονίζεται από πολέμους, που αποκτούν και παγκόσμιο χαρακτήρα. Γίνεται, λοιπόν, η πηγή από την οποία θα ξεκινήσει το αιματοκύλισμα της υφηλίου[2]. Ένα χρόνο σχεδόν μετά τη λήξη του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου στις 19 Σεπτεμβρίου 1946, ο πρωθυπουργός της Μεγάλης Βρετανίας Churchill Winston σε ομιλία του στη Ζυρίχη έκανε την πρόταση για τη δημιουργία των Ηνωμένων Πολιτειών της Ευρώπης προωθώντας σαν πρώτη κίνηση τη σύμπραξη μεταξύ Γαλλίας και Γερμανίας[3].

Στη συνέχεια το 1947, εμφανίστηκαν πρώτη φορά τα μερικά κράτη της Ευρώπης ως ενιαία ομάδα. Στις 5 Ιουνίου 1947, ο Υπουργός εξωτερικών των Η.Π.Α. ο George Marshall, εκπρόσωπος της Αμερικανικής κυβέρνησης θέλησε να βοηθήσει τις ευρωπαϊκές χώρες που είχαν σοβαρά πληγεί από τον πόλεμο. Τότε μαζεύτηκαν δεκαέξι χώρες, συμπεριλαμβανομένης και της Ελλάδας για διεκδικήσουν την εν

λόγω βοήθεια[4].

Στις 9 Μαΐου 1950 ο γάλλος υπουργός Εξωτερικών, Ρόμπερτ Σουμάν[5], προτείνει να τεθούν κάτω από κοινό έλεγχο και διοίκηση οι βιομηχανίες άνθρακα και χάλυβα της Γερμανίας και της Γαλλίας. Η πρόταση αυτή έμεινε στην ιστορία ως Διακήρυξη Σουμάν και η 9η Μαΐου εορτάζεται ως Ημέρα της Ευρώπης, επειδή αποτέλεσε το πρώτο βήμα για τη δημιουργία της Ενωμένης Ευρώπης[6]. Στην πρόταση Σουμάν δίνουν θετική απάντηση, όχι μόνο η Γερμανία, αλλά και τα κράτη της «Μπενελούξ» (Βέλγιο, Ολλανδία και Λουξεμβούργο) και η Ιταλία. Η Μεγάλη Βρετανία αρνείται για λόγους εθνικής ασφαλείας. Έτσι, γεννιέται η Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα (ΕΚΑΧ) με τη Συνθήκη των Παρισίων στις 18 Απριλίου 1951 και πρώτο πρόεδρο τον Ζαν Μονέ. Οι δύο μεγάλοι αντίπαλοι, Γερμανία και Γαλλία, που έχουν το μεγαλύτερο μερίδιο ευθύνης για τους δύο καταστροφικούς παγκόσμιους πολέμους, βρίσκονται μετά από αιώνες στο ίδιο στρατόπεδο[7].

Η επιτυχία της ΕΚΑΧ οδηγεί τους «6» στη διεύρυνση της συνεργασίας τους και στην υπογραφή της Συνθήκης της Ρώμης, στις 25 Μαρτίου 1957. Οι ίδιες έξι χώρες υπέγραψαν τη Συνθήκη της Ρώμης, δημιουργώντας την Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ) και την Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας (ΕΥΡΑΤΟΜ). Άρχισαν να αίρουν τα εμπόδια στις συναλλαγές μεταξύ των έξι χωρών και να προχωρούν προς τη δημιουργία μιας «κοινής αγοράς». Με αυτήν εγκαθιδρύονται δύο νέοι θεσμοί: Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας (ΕΚΑΕ), που θέτει υπό κοινή διεύθυνση την ειρηνική χρήση της ατομικής ενέργειας στο πρότυπο της ΕΚΑΧ και στην πιο προωθημένη Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (Κοινή Αγορά), που αποτελεί την πρώτη μορφή τελωνειακής ένωσης μεταξύ των «6» και βασίζεται σε «τέσσερις ελευθερίες»: α. ελεύθερη διακίνηση αγαθών, β. υπηρεσιών, γ. κεφαλαίων και δ. ανθρώπων[8].

Το 1958, γίνεται η έναρξη της ισχύος της Συνθήκης της Ρώμης. Οι Κοινότητες ΕΟΚ και ΕΥΡΑΤΟΜ εγκαθίστανται στις Βρυξέλλες. Η Συνέλευση και το Δικαστήριο είναι κοινά και για τις τρεις Κοινότητες. Ο Βάλτερ Χάλσταϊν εκλέγεται Πρόεδρος της Επιτροπής της ΕΟΚ. Ο Louis Armand εκλέγεται Πρόεδρος της Επιτροπής της ΕΥΡΑΤΟΜ. Ο Paul Finet εκλέγεται Πρόεδρος της Ανώτατης Αρχής της ΕΚΑΧ. Οι Έξι αποφασίζουν τη σύσταση Επιτροπής Μόνιμων Αντιπροσώπων (COREPER) για την προπαρασκευή των εργασιών των Συμβουλίων[9].

Το 1959 γίνονται τα πρώτα βήματα για την προοδευτική κατάργηση των τελωνειακών δασμών και ποσοστώσεων στην ΕΟΚ. Ο Ρομπέρ Σουμάν επανεκλέγεται Πρόεδρος της Συνέλευσης των κρατών της Ευρωπαϊκής

Κοινότητας. Την ίδια χρονιά ο Etienne Hirsch εκλέγεται Πρόεδρος της Επιτροπής της ΕΥΡΑΤΟΜ. Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο θεσπίζει τον κανονισμό διαδικασίας του. Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕΠ.) χορηγεί τα πρώτα δάνειά της. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποδέχεται την πρόταση Dillon των ΗΠΑ για πολυμερείς εμπορικές διαπραγματεύσεις -πλαίσιο της Γενικής Συμφωνίας Δασμών και Εμπορίου. Η Επιτροπή, επικουρούμενη από ειδική επιτροπή ορισθείσα από το Συμβούλιο, ηγείται αυτών των διαπραγματεύσεων. Η Ελλάδα υποβάλλει αίτηση σύνδεσης με την ΕΟΚ[10].

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

[1] *«I predict the Union of the people of Europe one day will come when you England, when you France, when you Germany, all of you nations of continent without losing your own distinctive abilities and without losing your glorious individuality, will join together in a higher body and you will find European Brotherhood», V. Hugo, 1849, quoted in European Commision, Reviewing and Building on the Declaration of 9 May 1950, Brussels, 8-9 May 2000, Office for Official Publications of the European Communities, 2001, σ. 116.*

[2] Κ. Β. Χιώλος, «Ίδρυση και στόχοι της Ευρωπαϊκής Ένωσης», Πρωινός Τύπος -Εφημερίδα Δράμας, 23/12/2012, <http://www.proinos-typos.gr/gr/2011-09-06-09-10-06/4548-2012-12-23-10-15-46.html>.

[3] K. W. Thompson, *Winston Churchill's World View: Statesmanship and Power*, Louisiana State, University Press, USA 1983.

[4] M. J. Hogan, *The Marshall Plan: America, Britain and the Reconstruction of Western Europe 1947-1952*, Cambridge University Press, Cambridge 1987, σ. 27, 55. Συναφώς βλ. Ε. Μανδιάς, *Ευρωπαϊκή Ένωση Ιστορία - θεσμοί- δίκαιο. Πανεπιστημιακές σημειώσεις, Πανεπιστήμιο Κρήτης 2008-2009*, σ. 9.

[5] Αυτόθι, σ. 12.

[6] Αυτόθι, σ. 16-17. T. Hörber, *The Foundations of Europe: European Integration Ideas in France, Germany and Britain in the 1950s*, Heidelberg 2006, σ. 210, 246.

[7] Αυτόθι, σ. 117.

[8] Αυτόθι, σ. 123-129.

[9] Αυτόθι.

[10] Αυτόθι, σ. 210.

Το παρον άρθρο αποτελεί τμήμα της εργασίας «Οι προοπτικές της Ελλάδας στην Ε.Ε.» της Δρ. Ειρήνης Αρτέμη, PhD, MA. που η ΠΕΜΠΤΟΥΣΙΑ θα δημοσιεύσει σε συνέχειες